

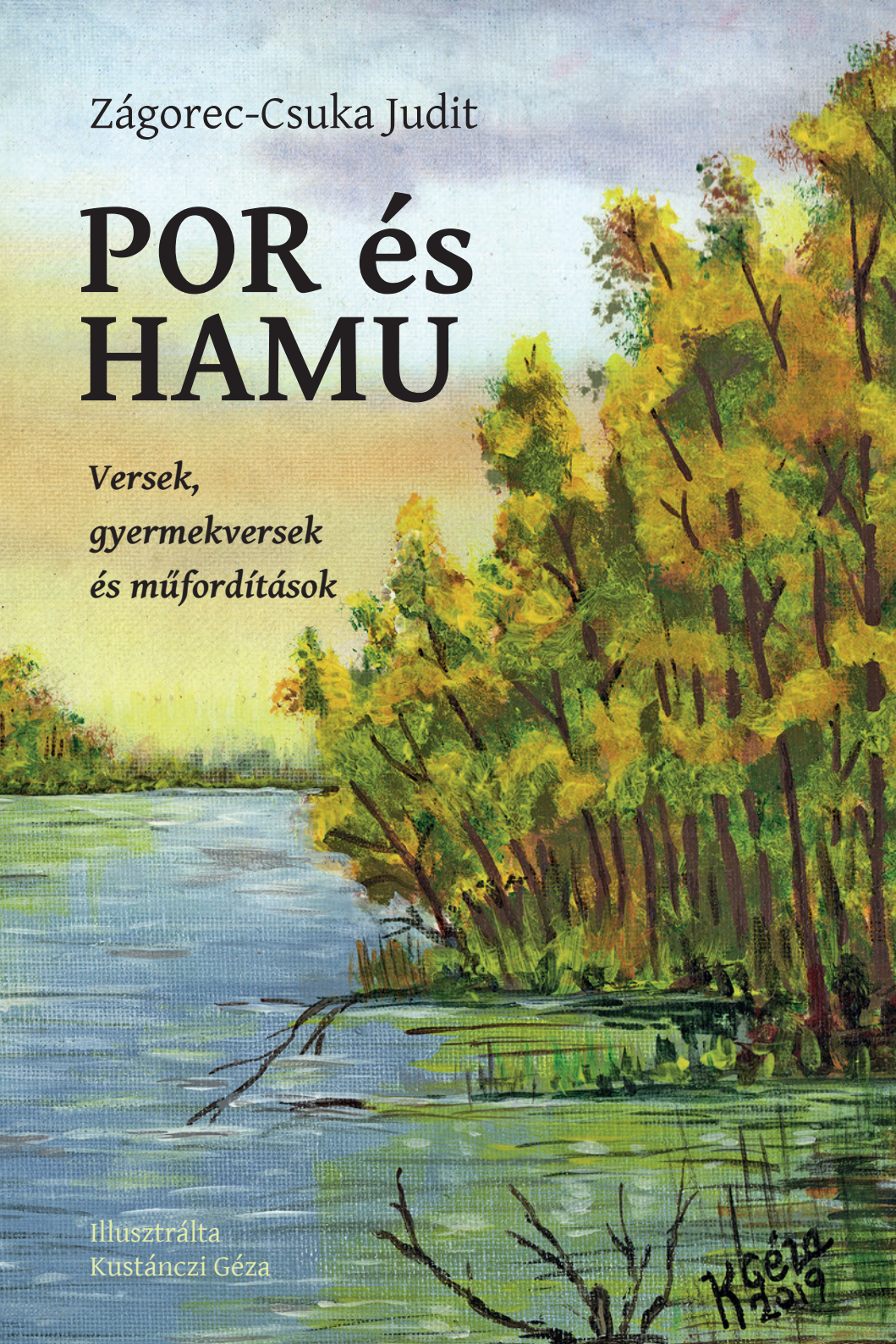
Zágorec-Csuka Judit

POR és HAMU

*Versek,
gyermekversek
és műfordítások*

Illusztrálta
Kustánczi Géza

Kustánczi Géza
2019

Zágorec-Csuka Judit
POR és HAMU

Zágorec-Csuka Judit

POR és HAMU

*Versek, gyermekversek
és műfordítások*

Illusztrálta Kustánczi Géza

Kapcai József Attila Művelődési Egyesület
Kulturno društvo "József Attila" Kapca

Kapca, 2021

ELŐSZÓ

Zágorec-Csuka Judit *Por és hamu* című verseskötetéhez

*A költőnek van a legszebb hivatása e földön:
ő az, aki halhatatlanná varázsolja a mulandóságot.*

/Juhász Gyula/

Erre vállalkozik ismét hazai irodalmunk fáradhatatlan élharcosa, kimagasló költőegyénisége, Zágorec - Csuka Judit legújabb versgyűjteményével.

»Halhatatlanná varázsolni a mulandóságot.«

Még akkor is, hogy jelen versei akaratlanul is saját halandóságunkat, a születést oly szükségszerűen követő elmúlást juttatják eszünkbe.

A vers- és kötet cím egészen a Halotti beszéd és könyörgésig, a legkorábbi szövegemlékünkig vezet vissza, mely számos magyar költőt ihletett meg alkotásra (Kosztolányi Dezső, Márai Sándor).

Por és hamu. A hamu a tűz által keletkezik, a tűz pedig a születés, az újjászületés, a megtisztulás jelképe. Ezen ősi elemek (víz, tűz, föld...), s a tiszta erkölcsi és emberi értékek mindmind fellelhetők Zágorec-Csuka Judit legújabb verseiben is.

Por és hamu. Ebből vétetünk, s ide térünk vissza. S a köztes idő? Elsősorban rajtunk múlik, mit teszünk vele.

Mégis: kutyakötelességünk felelősségteljesen megélni! Küzdeni és megmaradni, *építeni és alkotni, ölelni és szeretni...*

»Halhatalanná varázsolni a mulandóságot.« Az anyanyelv erejével, a szó és a vers erejével. Vallani. Mindenáron!

*»Az vagyok, akinek születtem,
apám és anyám vére, amit fiaimnak
adtam át...»*

(A Muránál)

Az elődök konokságával (*Nagyapámnak*), vagy az utódok távozásával, az anyai szív fájdalmával:

*A kapcai mezők felett
a reggeli ködben érzem még
ruhád illatát, érintésed,
minden, ami voltál velem,
minden, ami leszel nélkülem.*

(Búcsú – Ádám fiamnak)

Majd másutt, akár a szigetvári grófnak szánt sorokkal (*Szigetnek Hectora*), akár József Attila varriációkkal (*Íme, hát megleltem hazámat, A hetedik én magam*) vagy a Radnóti motívumokkal (*Európa közepén ...*).

És közben nem feledkezve meg költőtársak, sorstársak örtony-szerepéről sem (A te utad – *Kemény István költőnek*; Ha elégek – *Berkes József költőnek*).

S az itt élő maroknyi magyarságnak az alábbi sorokkal állít tükörképet a szerző:

*És, hol vagytok ti, mai, muravidéki magyarok?
Hol van a fészketek? Lelketek? Hol vannak a vágyaitok?
Egyedül kószálok a Mura partjánál.*

(A Muránál)

Ne feledjük: a költő visszhangot váró sikolya, szorongása és magánya a mi fájdalmunk is kell hogy legyen! Ne hagyjuk, hogy közönyünk elfedjen!

Zágorec – Csuka Judit költészetének kétségkívül új színfoltja a gyermekversekkel való próbálkozás. A jelen kötetben a költő a magyar ábécé 40 betűjére fülbemászó, rövid versikéket, mondókákat írt, melyek szereplőjüknek is köszönhetően – pl. *Aladár, Balázs, Dávid, Elemér, vagy a béka, gólya, kutya, liba, malac, nyúl stb.* – bizonyára elnyerik a kis nebulók tetszését.

A versgyűjtemény második része a fordításé.

*„Ha hidak vagyunk,
legyünk erős hidak
a hidatlanságban,
együtt öleljük át
a Murát, tegyük
átjárhatóvá,
legyenek útjaink
sugárutak ösvények
helyett, itt legyen
a mi helyünk,
templomunk és temetőnk...”*

– írja Zágorec-Csuka Judit előző kötetében megjelent, *Hidak* című versében, melyet Franci Just szlovén irodalomtörténésznek ajánlott. Judit többek közt élő kapcsolatot ápol a muravidéki szlovén irodalom kortárs alkotóival is. Ezuttal tollából Zlatko Kraljič, Klarisa Jovanović, Tine Mlinarič, Olga Paušič és Feri Lainšček költők verseit csodálhatjuk meg magyar nyelven.

Köszönet a szerzőnek a *Por és hamu* minden költeményéért. Hiszem, hogy szorgalmának gyümölcse segít bennünket visszatérnünk muravidéki magyar gyökereinkhez.

Zdravec Szekeres Ilona, magyartanár

VERSEK

*„Porladunk, foszladozunk, széteső fészkeinkbe
költöznek az elveszett galambok ...”*

Zágorec-Csuka Judit

A Muránál

Prológus

Állok a Mura partjánál, nézem a távolban
ahogy Hotiza határánál folyik a Mura,
halkan állok, és csodálom a sodrását.

1.

Ki tudja, hogy mióta folyik így
a trianoni határok mezsgyéjén,
Jugoszláviában, majd Szlovéniában,
mindig a határszélen, az idők fátylán
áttörve, őseim temetőinek árnyékában,
Kapca határában, közelemben.

Itt maradtam én is, mint őseim
ingoványos szelleme, amely azóta is
kering az agyonmosott Mura-parton.
Már csak a homályban látom őket,
a Zala megyei parasztokat, odaátról,
a folyó medrének a mélységéből bújnak elő,
akik e földből éltek, s e földbe esett szét
testük is, de már nincsenek velünk.

2.

És, hol vagytok ti, mai, muravidéki magyarok?
Hol van a fészketek? Lelketek? Hol vannak a vágyaitok?

Egyedül kószálok a Mura partjánál.
Itt járt valamikor régen a költő és hadvezér
Zrínyi Miklós, itt írta a folyó - mentén szerelmes
verseit múzsájához, Draskovics Mária Eusébia
grófnőhöz, hiszen itt volt szerelmes és ennek a tájnak
a szépségével gyógyította viszonzatlan vágyainak sebeit.
És, ki vagyok én, most a Mura partján?

3.

Az vagyok, akinek születtem,
apám és anyám vére, amit fiaimnak
adtam át. Most gyenge vagyok, mint
a Mura-parti nádszál, lassan múlok el itt a
határsávban, a hullámok lágy tánca közepette,
amely meglebbenti hajam, s a végtelenség
felé sodor, lassan, lassan, lassan, lemerülök.

Epilógus

Szomorúan, de mégis a szélbe
kiáltok, itt a Mura partján, ilyenkor
őszidőben, amikor hullatják a leveleiket
a fák az avarra. A Mura csak folyik,
csendben, feltartóztatlanul, áttörve
országhatárokat és összemosva
Európa nemzeteit, osztrákot, szlovént,
horvátot, magyart, és széles szárnyával
magával sodor engemet is, s elveszek
habjaiban majd egy ködös hajnalon.

Csönd

Hirtelen csönd lett,
kívül, belül, mint
harmatos tavaszi
hajnalokon, amikor
sír az orgonavirág.

Hirtelen csönd lett,
leállt valami,
valaki kivonul
a zuhatagos ajtómon,
üres a panoráma.

Az indiánok útján

Ösvények, források
lassú csobogása
mentén, kifelé
sodor a víz,
kifelé az egyre
zuhogó vízesések
forgatagából,
a fény vakító
senkiföldje felé,
egyre sodor.

Vanquveri románc

Lehet, hogy csak ennyi a ragyogásból,
amely vakítóan égbeszállott a vanquveri
repülőtér feletti sávban, ahogy távolodtam
el a partszéli civilizált világból, lagunás
szigetektől a Csendes-óceánba.

Lehet, hogy csak ennyi a napsugárból,
amelyben megfürdetem még szemeim
a sirályok sóhajában, a víz morajában,
repülőgépem kattogása, szívem csattogása,
mifelé tartok, mifelé élek én?

Lehet, hogy így távolodok el majd
a Csendes-óceánból a halálba,
egyszeri ragyogással, kilépve
a zöld oázisokból, kilépve
és átrepülve odaáttra.

Ha csak

Ha csak kartoték adat lennék,
könnyen rakhatnátok egyik
fiókból a másikba, mint
a langyos szél, amely
eljátsszik a fák leveleivel.

Ha csak kartoték adat lennék,
elveszhetnék a fiókok mélyén,
mint a tengerben az esőcsepp,
amelyet betakarnak a hullámok.

Ha csak kartoték adat lennék,
elveszhetnék a panoráma légüres
terében, mint a léggömb,
ha felszáll a felhők fölé.

Por és hamu

Porladunk, foszladozunk,
s lassan elsodor a forgósél,
hullanak sárguló leveleink,
szétesnek az avaron.

Elmúlás? Kihalás?
Kifulladás, feladás?
Fuldoklás? Haldoklás?
Szétesés Európa
nyitott határain.

Porladunk, foszladozunk,
széteső fészkeinkbe
költöznek az elveszett
galambok, hogy fészket
rakjanak belé.

Mea culpa!

A szeretet,
a magány és
a veszteség
oltárán keresem
fényes és sötét
álmaimmal sebeim
értelmét, amelyet
senki és
semmi se tud begyógyítani.

Mea culpa!
Csendességem,
némaságom
csendességeddé,
némaságoddá válik.

A te utad

Kemény István költőnek

A te utad is a halálba vezet,
az ismeretlen halálba,
csöndes dülőutak,
csöndes ösvények,
egyirányú utcájába.

Kik állnak az út szélén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

A te utad is a halálba vezet,
egy feneketlen tó szűk
folyosójába sodor a víz,
s annak egyirányú alagútjába.

Kik állnak az alagút végén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

A te utad is a halálba vezet,
egy hosszú autósztroda
végtelen sávjába száguldasz
az aszfalt gőzölgő ködtengerének
zsákutcájába.

Kik állnak a ködtenger végén?
Rád várnak?
Várnak-e még rád?

Miért?

Miért hagysz magamra
távoli afrikai tájak
ezeréves létezésének
nyárvégi alkonyatain?

Miért hagysz magamra
a befagyott tavak
kegyetlen birodalmában,
a jégtáncosok forgatágában?

Miért hagysz magamra
zöld lombú fák rejtekhelyén,
ahova csak elvétve jut el
a fény?

Miért hagysz magamra
kéklő óceánok magányos
kőszikláinak szirtjein,
ahonnét visszaverődnek
a hullámok?

Tavaszi ébredés

A természet ölen táncolva
a nyírfaerdők mélyén
fehér paripák oltják
a szomjukat, csendes
patakok vizében
útra kelnek
a vándormadarakkal
az ismeretlen felé,
szilaj szarvasok
keresik párjukat,
cseppkőbarlangok
mélyétől visszhangzik
a lábuk nyoma,
sárga napraforgók
nyitogatják
szívük mélyét,
s hull a tavaszi zápor
a pipitérvirágok
végtelen tengerébe.

Íme, hát megleltem hazámat

varriációk József Attila versére

Íme, hát megleltem hazámat,
Kapca az, ahol nevemet
hibátlanul írják fölémbe,
ha majd a két fiam eltemet.

E föld befogad, mint a persely,
mert régóta szeretem, gyermekeim
is itt nőttek fel, itt voltam
igazán szerelmes.

Egyedül voltam én sokáig,
majd eljöttetek hozzám,
ajtóim ma is nyitva
állnak még előttetek.

Így éltem s voltam én hiába,
bolondot ne játszatok velem,
kinevettetek, de én erős vagyok,
hiszen csak örömömben nevetek.
Szép a tavasz és szép a nyár is,
még szebb lesz a tél, ha majd
megérem, meleg tűzhelyem mellett
elférhettek, ha megérkeztek.

L'enfant

Csak az marad meg,
ami még élni akar,
a két kis róka a hűvös
erdő mélyén, lovak
csordája a forró prérin,
két kis medve a bokrok
közt, sárguló falevelek
az őszi napsugárban,
a fenyőfák a mély
tavak szélén, a piros
pipacs a zöldellő
kalászkok közt, holdfény
az éjszakában, a kéktollú
cinegemadár a zuzmarás
ágon, a tavirózsa a víz
felszínén, magányos
cédrusok az útmentén.

Csak az marad meg,
ami túléli az örökös
sötétséget, csak az
maradjon meg, aminek
a szépsége örökkévaló.

Karácsonyi vers

Azt mondják, hogy egyszer
majd minden a helyére kerül,
télien leesik a hó és befedi a mezőket,
tavasszal kinyílik a bimbó és árasztja
illatát, ősszel megérik a szőlő
és bor lesz belőle.

Azt mondják, hogy egyszer
visszafelé fog forogni
a homokóra, s visszahozza
a gyermekéveimet, talán
visszatérhetek anyám méhébe.

Azt mondják, hogy Isten is
újra leszáll a földre, s újra
emberré válik, és bekopog
minden szenvedő ember
ablakán, megvigasztalja őket.

Azt mondják, furcsa időket
élünk, furcsák a hajnalok,
furcsák a nappalok és furcsák
az éjszakák is.

Azt mondják, hogy ilyen az élet, furcsa.

A hetedik én magam

varriációk József Attila versére

E világon nem üthettem tanyát,
hétszer sem szülhetett meg az anyám!
Egyszer szült meg a kórházban,
egyszer Jézus kereszthalálában,
egyszer szántó termőföldön,
egyszer egyedül a sáros földön,
egyszer a sötét faházban,
majd a mókusok odújában.
Fölsírtam és bömböltem én,
de a hetediknek egyedül maradtam én!

Ellenség ha élém állt,
kinevetett és lekiabált,
egy, aki álruhában
könyvet adott, egy,
aki pénzért kultúrát
kapott, egy, aki tudta,
hol a lényeg, elárulva,
bőgve védett, egy, aki csak
hallgatott, s a cinkosok közt ballagott -
a hetedik helyért bandukolt.

Szerető után, ha jártam,
hat közül a hetedikre vártam,
egy, ki csókot adott ingyen,
egy ki hitegetett minden szinten,
egy, akit én is megigéztem,
egy, akit megvert az Isten,
egy, aki szívemet mégis kérte,-
dongtak körül, mint a húst
a légy, a hetediknek
megmaradtam egyedül én.

Ha költenék, de nincs rá költség,
az én versemet többen költsék,
egy, aki rám tekint, s biztat,
egy, aki mellém szegődött
koldusfiúnak, egy, aki megéri
a pénzét, egy, akit elhagyott az élet,-
Zrínyi Miklós költő és vitéz
légy, de a hetedik te magad
légy!

S, ha mindez megvolt írva,
mégis egy emberként,
egyedül szállj a sírba!
A világ sírköve alatt légy!
De, a hetedik mégis te
magad légy!

*„Csak az maradjon meg,
aminek a szépsége örökkévaló.”*

Zágorec-Csuka Judit

Az igazság

Mindent le lehet nyelni,
amit lenyelnek a folyók,
folyásuk sodrásában emésztenek meg,
pusztítanak el a tűzhányók és a tűzvészek,
amit ledöntenek a földrengések a hegyekben
és elöntenek az árvizek, cunamik.

Hiába a gátak, torlaszok,
hiába a tűzoltók fecskendői,
hiába a tektonikus mozgás súlya,
- az igazságot nem lehet lenyelni!

Szigetnek Hectora

szigetvári hős Zrínyi Miklósnak

Vonul a gyászmenet a szigetvári hős
Zrínyi Miklós temetésére Szentilona felé,
a gyászoló tömeg követi a szigetvári hős
levágott és bebalzsamozott fejét,
száraz utakon vonulnak át, megállnak
minden útba eső városban, hódolói leróják
tiszteletüket a bán földi maradványai előtt,
egy egyszerű magyar ember előtt,
egy gránitlelkű, megalkuvást nem ismerő
végvári vitéz és bán előtt, aki túlerővel
szemben állta Szigetvár sarát.

Vonul a gyászoló tömeg Szentilona felé, vonul
a végső megnyugvásra, a végső küzdelemre.

Kik viszik eszméidet, öregbítik hírnevedet
szigetvári gróf, Zrínyi Miklós?
Az utókor, a család! A szigetváriak!
A magyar nép!

Európa közepén ...

Radnóti Miklós motívumokra

Én már tudom, hogy nekem e tájék mit jelent,
szülőházát, határnélküli, de határokkal
mégis szétszedett mezsgyét, gyermekkorom
magyar nyelvében megőrzött világát.
Ha itthon vagyok, velem alszik az otthonosság világa,
Munkáctól Huszt váráig terjed,
és a Muravidék a bölcsője, felnevelő szülőföldem.
A térkép kitágul, és tudom, hol lakott itt
Vlaj Lajos, Szúnyogh Sándor
és Márai Sándor is otthontalanul,
és tudom, hol van Žagubica és Abda,
az erőltetett menet útja,
a Balkán és az anyaföld, édesapám búzaföldje,
s a sírok közt anyám.
Srebrenica megnemszűnő körforgásában sírnak
az édesanyák, siratjákfiaikat, és Vukovárt,
ahol a házfalokról csorog a fájdalom emlékezete.
Hol vannak a szelíd tanyák, és a csókok íze ízetlen-e,
megvan-e a régi szerelmek mámora,
hol van a méz és az áfonya, határon innen vagy határon
túl, bűnösek vagyunk-e még, egy nép vagyunk-e,
vagy sikertelen népszavazások törmeléke,
kívül és belül, mozdulatlanul lapulok
Európa közepén, meghajolhatok-e előtted virrasztó,
hősöket temető éji felleg?
Én már tudom ...

Ha elégek

Berkes József költőnek

Ha elégek, hát éjgek el,
adhatok még lángokat
belső tüzemből,
melegedhetnek
mellette a galambok,
sütkérezhetnek belőle
a cinegék, a hattyúk.

Lehetek még fárosz,
útmutató éjszakai fény,
útvesztett fiataloknak,
kidobott koldusoknak.

Ha kialszik belőlem
a szikra, hát aludja
örökös álmát, valahol
ott, ahova nem ér el
az emlékezet.

Nagyapámnak

Csuka József nagyapámnak

Itt, most meg kell állnod,
ezeken a magaslatokon,
amelyet egyedül másztál meg,
szétnézel a göntérházi
búzamezőkön, réteken,
a Gyoha-erdő tölgyfáinak
koronáin, ahova még
elér a tekinteted, majd
átlépsz a Bokonica-patakon,
s visszanézel erre a tájra,
szeretteidre, ránk, s átlépsz
az örökkévalóságba.

Út Göntérháza felé

Dédapámnak, Csuka Józsefnek

Állt ott valamikor egy szénaboglya,
dédapám kezének gyümölcse, és egy
kis istálló az eresz alatt, szalmatetővel.

Ma már nem áll, gazdáját elvitte
Isten a felhők fölé, kaszája múzeumi
tárgy, emlékezet őseim otthonában.

Szürke papa már nem kaszálja az útszéli
árkokat, sem a lapáci mezsgyét, nem pödöri
meg széles, parasztos bajuszát.

A sárosréti dülőút végén áll dédanyám,
a törékeny, barna szemű asszony, ebédet visz
kék kötényében a kukoricás és a hajdina közt.

Aztán mindkettőjüknek elfogyott az útjuk, erejük,
életük..., mégis állnak még az emlékezetemben,
mint a bádofeszület a göntérházi út szélén. Rám várnak.

Üzenet odaátra

Dédanyámnak, Csuka Kálmánnénak

Határtalan határvonalban,
üres kertek alatti zajban,
a bödeházi kis házban,
dédanyám kezének áldásában,
csecsebecse portéka,
a bödeházi búcsúból ükunokának,
egy kéz odaátról ideátra,
szétesett drótkerítések és
üres kocsmák magányában,
megfoghatatlan gyökér
a határsáv porában,
gyermekkorom ...

Túl közel

Ha túl közel mennél a tűzhöz,
még nem fogsz elégni, sem
megtisztulni, hiszen nem jött el
még az átváltozás ideje.

Ha túl közel mennél a naphoz,
megégetheted a koronádat,
s eléghetsz, de még nem jött el
koronázásod ideje.

Ne menj túl közel a tűzhöz,
ne menj túl közel a naphoz,
ne menj sehova, semmilyen
irányba, maradj a tűzvonaltól távol!

Varázshegy

Hova tűnt ez a rebellió,
helyette csönd és hó,
a végtelenség és fehérség,
szélcsendben lüktet
az életem.

Lélegzik a hold,
átölel a csend,
menj, menj, menj,
hiszen rád vár ott
fent egy titokzatos,
távoli varázsló.

Búcsú

Ádám fiainak

Abba a szép nagy Ljubljánaiba,
ahova végre el fogsz menni,
ahol vár a kedvesed,
ahova rakod az otthonodat,
ott, a Ljubljana partján
elringatlak én, könnyeimmel.

Mit jelenthet nekem Maribor,
Ptuj, Celje, Kranjska gora,
Velika Planina, Bohinj, Triglav,
Postojna, Piran, Portorož,
ha te már nem vagy velem?
Ne töröld le még a könnyeim!

A kapcai mezők felett
a reggeli ködben, érzem még
ruhád illatát, érintésed,
minden, ami voltál velem,
minden, ami leszel nélkülem.

A szerelem kertje

Ha belépnél a szerelem kertjébe,
vigyázz a szárnyaidra, hogy
el ne olvadjanak díszes tollai,
mint Daidalosznak és Ikarosznak,
mert túl közel merészkedtek a Naphoz!

Muravidék Parnasszusán

Zadravec Szekeres Ilonának

Azt ígérte nekünk az Isten, hogy egyszer eljutunk a Parnasszusra, a költészet szentélyébe, a végső oltárhoz, a végső forráshoz, ahol majd mindig kisüt a nap és szivárványban fürdenek meg a reggelek, ahol örökösen nyílik a vörös rózsza, illatozik a gyöngyvirág, énekelnek a madarak.

A Parnasszusunkon nem lesznek ellenségek, mellébeszélések, betegségek, álmatlan éjszakák, szomorú reggelek, de a hegycsúcs felett tiszta lesz a levegő, s friss források fakadnak a hegyoldalból, s folyóvá duzzadnak a széles rónaságot elérve, utat törnek Muravidék felé, mint a vers, amely a fennsíkon születik meg és mély óceánokba torkolódik.

Ez a mi Parnasszusunk, végre a miénk lesz itt a Muravidéken, ahol a forró nyarakon beérik a búza és a hűvös őszi napokon a szőlő is, a kemény teleken pedig befagy a Bakonaki-tó és a gyerekek korcsolyáznak rajta és minden újáéled, ha friss szellőkkel érkezik meg a tavasz, a földművesek újra bevethetik a földjeiket. A muravidéki szőlősgazda megmetszi a szőlőtőkáját, újra sodrással folyik a Mura, és mi is e csodálatos panoráma részesei leszünk, hiszen ez a mi földünk,

a mi Parnasszusunk, ahonnét ellátunk
a Lendva-hegyig, a Szentháromság kápolnáig,
a Csonka dombig, a Bánffyák váráig
és távolabbra is utat tör a tekintetünk
egészen Csáktornyáig, Muraközig,
majd a Zrínyiek földjén megpihen.

Ez a mi Parnasszusunk!
Isten adta nekünk az ígéret Földjét!
Szülőföldünket a tájban, bölcsőnket és szemfedőnket!
Ha megvan a saját útunk, az igazságtalanság
sem fog fájni annyira.
Lehet, hogy az igazságtalanság
terel bennünket jó útra, és eljuthatunk
még az igazság Parnasszusára,
beléphetünk a birodalmába!
Ne döntsük le a kapuit, hanem együttérzéssel,
alázattal, megértéssel, tehetségünkkel
hódítsuk meg végre
Muravidék csodálatos Parnasszusát!

Megérkezés

Nem kell újra útrakelni,
benézni az ablakomba,
ellenállni a szélnek és
felszántani újra apám
termőföldjét.

De kell, hogy Isten
újra megfogja a kezemet,
hogy fényes legyen a hajnal,
hogy édig emeljen és végre
befogadjon az ég.

Ha majd megöregszel

Ha, majd megöregszel,
lehet, hogy büszke lehetsz
még fiadra, mert ez az élet
dolga, a teremtés magánya,
tested és véred folytatása,
ők lesznek, akik a végén
mégis felemelnek.

Ha, majd megöregszel,
csendes szobádban és
a lelkedben kialszanak
a lángok, a kályhád melege
lesz a ráadás a megélt
terhekre, tehetetlenül
tipegsz, topogsz.

Ha, majd egyszer megöregszel,
már nem leszel dühös a világra,
nem lesz benned fájdalom,
s nem vársz a csodákra,
nem félsz a magánytól,
s már gonosszá sem tehet
tégedet a közeledő tél.

Magasságos ég

A magasságos ég felé emelkedő
hegyek, fellélegeznek és keresik
az utat a Mennyország felé.

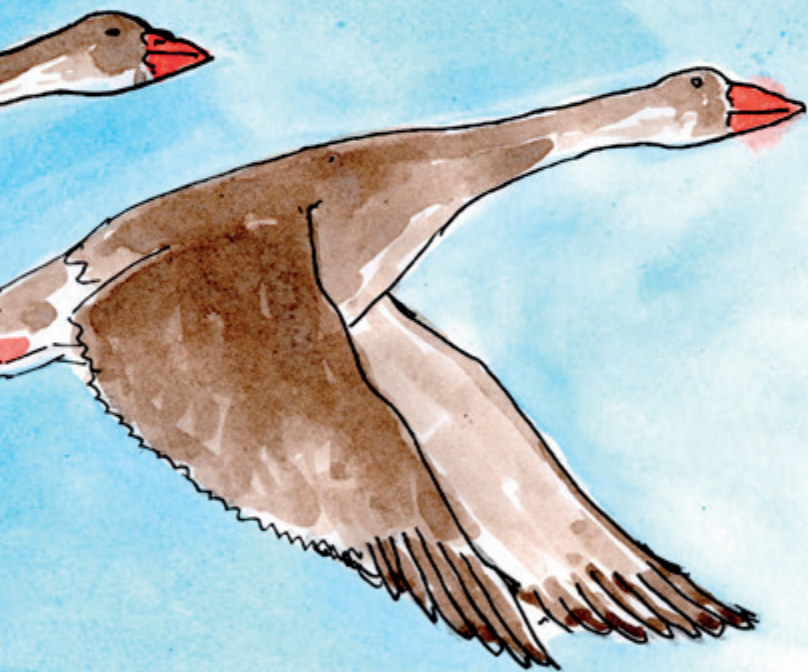
Hány ezeréves útkeresés?
Hány ezeréves botladozás?
Útkeresés az Úr birodalmába.

Szorgalmas kezek által művelt
szántóföld, a rónaságot átszövi
a széles autósztráda Lendva felé.

Az Úr csak várakozik, nem küld esőt,
nem tekint le az anyagi világra, nem
néz rám, csak sejtem, hogy jelen van.

GYERMEKVERSEK ÁBÉCÉ-VERSEK 40 BETŰRE

*„Mogyoró, mogyoró, sós mogyoró,
kinek kacsint reggel és este a kis Kató?”*

Zágorec-Csuka Judit

A

Alma

Alma terem a fán,
pirosan csüing az ágán,
szél lebbenti, eső veri,
Marika mégis kosarába teszi.

Ablak

Benézek rajta én,
kifelé nézek én,
szellőt és napfényt ad,
a házamban ő a király.

Aladár

Aladár minden nap
óvodába jár, tipeg-topog,
mondókákat mond,
csokoládét bont.

Asztal

Asztal mellett kicsi kosár,
rajta teli az erős mozsár,
alatta a csapodár huszár,
fölötte a fényes csillag-vár.

Á

Árvácska

Árva lányka, Árvácska,
árván nézett a világra,
mégis csillámlott a szeme,
mosolygott a kis szája.

B

Balázs

Kis Balázs bús dalát
balgán dalolta, ránézett
a bazsarózsa, s vígan mondta:
»Ne légy már olyan búvalbélelt
te, kis bánatos izgága komal!«

Béka

Béka király brekeg,
ki tudja mit ígér neked?
Hosszú nyarat, rövid telet?
Télapóra ajándékot, örömeket.

Bolt

*Kicsi volt az a bolt,
még kisebb, ami benne volt,
mindenféle csoda-szerek,
gyerekeknek játékszerek.*

C

Citrom

*Ügyefogyott kis sárga pont,
gyümölcskosárba való,
üdítőital, a limonádé,
kánikulában szomjat olt,
felfrissít, jéggel csodaital.*

CS

Csengő

*Csillingel a csengő
a karácsonyfa ágán,
felveri a havas tájat
és a fenyők téli álmát.*

D

Dió

*Alma, dió, mogyoró,
sült kalácsba való,
édesség, ajándék,
szaloncukor és játék.*

Dávid

*Dávid kék szeme csábít,
búzamezőkön katicabogarat kábít,
tücskökkel, pipacsokkal játszik
és estefelé a réten egyedül tanyázik.*

E

Egér

*Kandúr koma egér Benőt,
egér úton egér lyukba hajtja,
megbotlik, s felbukik,
így végetér az egér hajsza.*

Elemér

*Elemér, hozzád fut a kis egér,
cincog, játszik, parolázik,
ebédet kér és sajtra vágják,
Elemér, vigyázzál, te kis egér!*

F

Folt

*Volt egyszer egy kis fekete folt,
Lidi zsebében egy furcsa kis pont,
elrejtözve díszelgett, mint a páva,
elbújt a kislány piros kabátjába.*

G

Gólya

*Gólyamadár a háztetőn
fiókáit a csőréből eteti,
szárnyaival betakarja
és elaltatja őket egyediül
az üres kémény tetején.*

H

Ház

*Ház, ház, ház, kutyaház,
benne lakik Bodri, a terelő juhász,
tágas, modern, kényelmes kis ház,
neki való ez a kis otthon, ez a ház.*

Hó

*Hull a hó a fenyőágra,
szánkóval utazik Télapó,
hull, hull, hull a muravidéki
tájra a fehér hó, siklik a szánkó,
csin, csin, csin, csillingel a csengő,
nevetgél Télapó, s bajuszát befedi
a lassan szálingoló fehér hó.*

J

Jóska

*Jóska a kis móka,
beleesett a tóba, lubickolt,
hadonászott, csónakba szállt,
majd onnét is kimászott.*

Jégkocka

*Jégbefagyott víztócsa,
így lesz belőle jégkocka,
limonádéba, fagylaltba,
kislányoknak tejszínhabbal
és csokoládéval tálalva.*

K

Kulcs

*Kicsi kulcs kinyitja
az ajtómat, bezárja szívemet,
hadonászik a sok kacatban,
majd a táskámban megpihen.*

Kutya

*Bodri kutya, vau vau vau,
ugat, harap, megfigyel,
gazdájával sétára kel,
széles utcán pórázon lépeget.*

Kesztyű

*Téli kabátom mellé díszleg
a kesztyű, kiegészít, melegít,
mentőtárs, védőtárs, hópihék
ellen szőrme, pamutlabda.*

L

Lámpa

*Kerek a lámpa, mégis szélesen
bevilágít a nagyvilágba,
fénye beárad minden
kisgyerek otthonába.*

Liba

*Liba, liba gá gá gá,
sárga kis libák a baromfi
udvaron gágognak,
tolláskodnának,
mint a pávák,
ha lenne tolluk.*

Léggömb

*Léggömb egy világlátó fénygömb,
fentről lelátó, lentről fölszálló,
szivárvány-torony, utazó léghajó.*

Ly

Lyuk

*Lyukas a zokni, gyere Kató
foltozzuk be, kicsi lyukban bújik
a kis egér, jön a kandúr, kis testvér!*

M

Malac

*Kövér malac kurta farka,
szalonnája, pecsenyéje,
vindóshúsa, de jó volna
egyszer lakomára.*

Mogyoró

*Mogyoró, mogyoró, sós mogyoró,
kinek kacsint reggel, este a kis Kató?*

Méhkaptár

*Méhkaptár ez a nyár,
zümmög a méhecske már,
virágport hint a határ.*

Medúza

*Kerek, mint a sajt,
csápjai mégis szépek,
tengerek mélyéből
feltör és karjaival
elér téged.*

N

Nap

*Forrón perzsel, erősen süit,
fényével bebújik minden ház
ablakába, tavasszal szunnyadó
erdők mélyéről meleget áraszt,
s kibújik a földből a hóvirág,
nyáron megérleli a búzakaralászt,
és ősszel a domboldalakon a szőlőt,
téli távolból nézi a hópelyhek esését.*

Ny

Nyúl

*Nyúl, hosszú szőrű,
nagy testű, lógó fülű,
különleges színű,
fehér, vagy szürke,
gyerekek házi kedvence,
húsvéti tojás mellé,
játék és ajándék
egyszerre.*

Nyugágy

*Lassan dédélgetem el magamat
a nyugágy mélyén a hosszú
nyári délután, s mondogatom:
„Nyugodj, nyugodj, csak szépen,
aludj el velem te nyugtató ágy.”*

Nyalóka

*Nyalóka fa, papír vagy műanyag
pálcikára rögzített cukorka,
különféle ízekben és formákba
szopogathatod, nyalogathatod,
a neved is nyalóka, mi más volna?*

O

Orrszarvú

Hosszú orrú,
kemény bőrű,
a kis orrszarvú,
búsan álldogál,
téged vár.

Ó

Óra

Ketyeg az óra,
jobbra, balra üt,
körbejár, időt mér,
reggel ébresztőt kiabál;
„Kelj fel, kelj fel Jancsi,
kelj fel Jancsi már!»

Óvónő

Kis gyerekeket óvó
kedves nő az óvónő,
jó játszótárs, mesélve
énekel, ringatva altat.

Ö

Ördög

*Felszarvazott, fekete alak, piros szeme
világít a sötétben, krampuszok barátja,
minden rossznak kezdeményezője,
ő az, az Isten ellen lázadó bukott angyal,
a kísértő, a rossz útra csábító ellenség.*

Ödön

*Ödön, mifelé tartasz te kölyök?
Egyedül állsz a köröndön,
ha vihar keveredik, vigyázz
elázik még a bőrdöd!*

Ő

Őr

*Őrzi a házat, a mezőt, az iskolát,
a pásztor a nyájára, az őrangyal
pedig rád vigyáz, Istened, teremted
pedig a te lelkedre vigyáz.*

P

Pillangó

Sárga, fehér szárnnyal
repülnek a tarka réten
a fecskefarkú pillangók,
kardos lepkék, keresik
a virágok kelyhét,
keresik a gyerekek
figyelmét, kacaját,
a tavaszi zsibongást.

Pókháló

Hálót köt a pók,
kötögeti a pókhálót
eresz és híd alatt,
mindenféle zeg-zúgban,
homályos pincék mélyén,
ügyes kezével összeköti
a hálóit, kemény kötél
lesz belőle, csapda
a bogaraknak, legyeknek.

Pulyka

Mérges, mint a pulyka,
kevély, mint a pulyka,
hangos, mint a pulyka,
vadpulyka, pávaszemes,
fehérpulyka, hópulyka,
széles mellű, nagytetű
tojó madár édesanyám
baromfi udvarán.

R

Rózsa

Rózsa, te örökzöld virág,
szép leányok öröme,
fehér, bíbor, rózsaszínű
virág, szerelmet ígérsz,
szárnyakat adsz a szerelmeseknek,
dicsőséget a győzteseknek,
büszkeséget a díjazottaknak,
csókot a menyasszonynak,
mosolyt a szeretőnek,
vigaszt a gyászolóknak,
rózsa, rózsa, rózsa,
kosárban, vázában,
koszorúban, cserépben,
kertben, utcasarkon,

bokrokban, a virágok virága,
százlevelű, parlagi rózsza,
fehér rózsza, vörös rózsza,
kúszórózsza, futó rózsza,
damaszkuszi rózsza,
szelíden állsz, üdvözlöd,
aki rád tekint, aki megcsodál.

S

Sündisznó

A tüskésdisznó, a sünkutya,
tövises borz, tüskés borz,
a sündisznó magányosan
rágcsálja az őszi avaron
a piros almát, a saftos körtét,
süندörög, szúr, ha gyíkok,
rovarok zavarják meg
csöndes életét, s éjszaka
feléledve megdézsmálja
még a kis falvakban
a veteményeskertek mélyét.

Sz

Szív

Szív, te vagy a nagy ő,
szívburokba zárva,
pitvaraidba befogadod
véretem és továbbküldöd
a test minden szegletébe,
te vagy a lelkem központja,
a szeretet forrása, minden,
ami érez, ami lüktet, dobban
ott bennem, versz és ritmust
adsz az életemnek.

T

Torta

Gyertya ég rajta,
az ünnepi asztalon,
mézes, habos, csokis,
dobos, málnás, joghurtos,
krémes és dióval bélelt,
marcipános, Sacher,
epres, Eszterházy - torta,
édesszájú gyermekek
kedvence, az ünnep öröme.

Ty

Tyúk

*Tarajos házi tyúk,
kotkodácsol, tojást
tojik, kiscsibéket
terel, dédelget, óv, véd,
a baromfiaudvar igazi
kedvence, királynője
és háziasszonya.*

U

Uzsonna

*Hátizsákba való útravaló
uzsonna, tanulónak, diáknak,
sonkás szendvics narancslével,
finom sütemény teával, indulhat
a nap, a munka, a játék, a szórakozás,
kinek javára, szabadidejét kihasználva.*

Ú

Út

*Kanyargós földutak, közutak,
magánutak, makadámok, mellékutak,
autópályák vezetnek valahová, a végtelenbe,
egy életen át, bonyolítják a forgalmat, zajlik
rajtuk az élet, visznek bennünket az állomásokig.*

Ü

Ürge

*Szőrméje félnemes prém,
a szűcsmesterek kabátjához,
Micimackó rágcsáló barátja,
hiszen fürge az ürge, Petőfi
Arany Lacijának társa és
a mókusok kedves barátja.*

Ú

Űrhajós

*Űrhajósok a világűrben
messze a Földtől kutatják
a mindenséget, repülnek,
s megállnak, majd titkos
bolygók űrállomásain
kiszállnak végre valahára.*

V

Váza

*Porcelánból, majolikából, üvegből
készülő virágtartók, pompás asztalokon
díszítő vázák, csendéletek, szobák
hangulatát hordozó díszedényekben
virágok hajtják le fejecskéjüket.*

Z

Zebra

*Fekete alapon fehér csíkok borítják
a testét, mégsem hord csíkos kabátot,
ő nem az úttesti átjáró, s nem is kockás,
mint a kockásfülű nyúl, mégiscsak
egy lóféle, egy szelíd, fekete-fehér állat.*

Zs

*A hosszúnyakú zsiráf, szafarik és állatkertek
kedvenc állata, szétnéz a világ legmagasabb
állata, társas életre vár, de hiába, foltos testével
bevilágítja a száraz szavannákat, lombos faágak,
és afrikai mimózák után kutat vacsorára.*

MŰFORDÍTÁSOK
A
MURAVIDÉKI
KORTÁRS
SZLOVÉN
KÖLTÉSZETBŐL

*„Elveszítettem a csordát,
amellyel együtt vonultam ...”*

Zlatko Kraljić

Zlatko Kraljić

elveszítettem a csordát

[izgubil sem čredo]

elveszítettem a csordát,
amellyel együtt vonultam,
szavalok és a hátamat a kocsmá
homlokzatának támasztom, ahol írok
és iszok a fröccspárában,
elveszítettem a csordát
(a tévé moslékkal mossza ki
a borjú szemeinket)
az autó külön felszólított,
hogy vezessek a jeges úton,
és keressem a költők cseppköveit,
az amatőr szavalókat
elveszítettem a csordát
(a fiatalság rugdalózik,
és sír a saját illusztrációikkal
díszített folyóirataik pelenkáiból)
a kocsmá homlokzatánál,
keresem a csordámat
a sűrű fröccspárában
s a farkasokat a támadáshoz.

***Zlatko Kraljić** (Sveti Martin na Muri, 1962), horvát származású festőművész, költő és író, a Murakom nemzetközi kortárs költészeti fesztivál vezetője, a Szlovén- és a Horvát Írók Egyesületének tagja, horvát és szlovén nyelven ír verseket. Velenjében él. Legutóbbi kötete: *Achtung Auschwitz* (versek, 2017).

Zlatko Kraljić

lipicaiak a mura mocsaraiban

[lipicanci v murskih močvirjih]

az én murámban a lipicaiak fürödnek
hét lipicai a szent vízben fekszik
hét lipicai vízzel permetez engemet
megáldanak és fehérbe göngyölődnek
hét lipicai segíti lemosni a bűneimet
a szent vízben leöblíteni az erkölcstelenségemet
mezítelenül hagynak, fehér színnel betakarnak
és mint a barátok a vágtságban
csatlakoznunk az angyalok gyülekezetéhez

Zlatko Kraljić

és most találd fel magadat

[zdaj se pa znajdi]

a teremtő belenyomott a huszonegyedik századba
a teremtő beleköpött a mura mocsaraiba
kosár helyett a cigányteknőbe
(a teknő nem volt pénzzel és
értékpapírokkal bélelt)
a kezembe nyomta az ecsetet és a tollat
zlatko, most találd fel magadat
(féltehetséget kaptam tőle
gyors menekülésében)
és most találd fel magadat
nagy fejet ültetett rám
hogy ezzel félemlítsem a békés embereket
a megformázást nem túlozta el
ő mindig siet
és most találd fel magadat
az orra helyett a holló csőre
a nyakkendő helyett a rozsdás kasza
(a huszonegyedik században kasza?)
itt hagyott szegény mezítlábost
kötvények, a büszkeség lendülete nélkül,
a mura mocsaraiban ecsetet és
tollat köpött a kezembe
nem védekeztem mint
a gyerek a cigányvályúban
(a huszonegyedik században?)

megszerettem mura-anyámat
beleszerettem
köpése első órájában
beleléptem
a mélységeibe
zlatko, és most találd
fel magadat

Zlatko Kraljić

a mélység emlékei

[v globini živijo spomini]

a tó mélységében lámpák lebegnek
a mélységben a harang környékén
nyögnek az emberek
az elfelejtett emberek a harang közelében
táncolják az örökös májusi táncukat
a második körben az ezüst halak raja
a harmadikban az algák és a mocsarak füvei
a tó mélységében lámpák lebegnek
igen, az áramot ellopták a šoštanji
árammezőkről
a sötét éjszakákban titokban vezetik el
hogy gyorsabban forogjanak a körök
virágvasárnapra és az írásos kérésekre
az elfelejtett emberek a harang közelében
vízi táncokat táncolnak
a halak társaságában
emlékeket idéznek fel

Zlatko Kraljić

vadcseresznyefa

[divja češnja]

ezen a tavaszon a vadcseresznyefám
esztétikai szakértőként
a természetes sebezhetőség
kitörésének példányaként
benevezett a dobrnai szépségversenyre
állítom, hogy sok esélye van
a győzelemre és elnyerni
a király töviskoronáját
a villanydróton ülő madarak
szeretik s rajta végzik el a párzás
rituáléját a megtermékenyítést
az arisztokratikus ültetést
a villanyáram vonzásában élő
méhek rajban tolakodnak
az ágyékába, látom ahogy remeg,
pedig nem fúj a szél, az elektromos szél
a gallyai közt keresi a magányt, a békét,
a megváltást, a római katolikus pizsamát
a potenciális öngyilkosoknak
mint a tökéletes elektromos áramtól működő
szakácsok mint egy fehér kabát, akvarell-ihlet
a vasárnapi művészeknek a kétes
politikusoknak, az amatőr különcöknek
évszázadok óta kúszom, évszázadok óta éhezem
eme bájért, a lehetséges dobrna szépe címért
és minden próbálkozásom eséssel végződik
szerencsémre, sárga védősisakot viselek mert erősen
fájna a fejem vagy megőrülnék vagy elenyésznék

Zlatko Kraljić

ebéd

[kosilo]

ülök az üres bádógtányér előtt
villával és késsel a kezemben
ülök és csodálom a színes tapétákat
a kifeszített jézus alszik a falon
elég volt a függésből
elég volt kétezer évig
elég volt a szenvedésből
elég az éhségből
és szomjúságból
elég az éhségből
elég az egyedüllétből
és a szégyenből
gyengéden kedveskedve lefegyverezem
a szegeket, leszedem a keresztről
az üres bádógtányérra teszem
megsimogatom
régiből játszottam
ma jézus teste
lesz az ebéd

*„Ülök az idegen tenger partján
és rakosgatom a számba az idegen szavakat.”*

Klarisa Jovanović

Klarisa Jovanović

Kiúzve

[Izgnana, poema]

részletek az *Izgnana (Kiúzve)*
című verseskötet ciklusaiból

VIII.

Frissen feldíszítve, frissen lesöpörve
és egyre magányosabban állt, elhagyatottan,
hiszen egyre ritkábban ültem rá és
egyre ritkábban hagytam dicsőíteni magamat.
Az előtte levő szőnyeg is
egyre magányosabbá vált,
a mezítelen lábak egyre ritkábban
léptek rá, azok térdei, akik egykor
dicsőítettek, megmerevedtek,
kővé váltak, a szőnyeg egyenes,
határozott vonalai egyre jobban
elhalványultak, a benne futó szálak
elszakadtak: némán, némán,
mint az ajkak, amelyek bámulják
a csodát.

***Klarisa Jovanović** (1954-, Ptuj), kortárs szlovén költő, műfordító, meseíró, énekes, francia nyelv és irodalom, valamint összehasonlító irodalomtudományok tanára. Tagja a Szlovén Műfordítók- és a Szlovén Írók Egyesületének, valamint a Nemzetközi Pen Club Szlovén Szervezetének. Csentében él, görög szépirodalmat fordít. Legutóbbi mesekönyvei: *Od kdaj mačke jedo riž*, (2021) ; *Pravljica, pogrni se : za mizo s pravljličnimi junaki*, (2021).

(A szőnyeg monológja:

Nem, nem adtam semmit a semmirevalóknak.

Sosem ízleltem meg a rúgásokat, sem a
vasalt cipősarkakat, sem a köveket.

Alázatosan jöttem hozzám, alázatosan simogatták
a szoknyám szegélyét a térdem alatt. Néha messzebbre
is elmerészkedtek. Néha puha és simulékony voltam.

Néha elrepültek velem a csillagokig.

S szépségre és könyörületre
szomjazva feküdtek fölém: fölējük
vert gyökeret az élet fája.)

IX.

Mint a szájak, amelyek tátva maradnak
a csodák előtt, bámultam a gyümölcsseit.

Tudtam: ha csak egybe is beleharapok,
elfog a vágy, amely magához láncol. Bele
szerettem volna harapni, féltem

beleharapni. Kicsordult a nyálam, s elöntötte
az államat, reszkető hangon kezdtem el
énekelni, hogy túlharsogjam a vágyat,
amely maga alá temetett:

Egy, kettő három, négy,
kis katona, hova mégy?

Nem megyek én messzire,
csak a világ végére.

X.

Tudtam: ha beleharapok,
megszállottá válok tőle. És elmentem.
Hátat fordítottam az élet fájának,
sűrű, áldásos árnyékának, –
a rajta fészkelő madarak nyelvének –,
amely most is betölti fülemet
Kiszáradt szájjal
távolodtam el tőlük. Eldobtam az
ékszereimet és a ruhámat.
Milyen rettenetes az ember mezítelensége.

(A nyaklánc monológja:
A torok mellett, a torok alatt
létezni, átkulcsolni
a nyakat, megérinteni a mellek
között a bemélyedést, néha
elsüllyedni benne és hallani
a hangokat, amelyek a torkodból
törnek fel, amelyek tétováznak
és nem akarnak kibújni a torokból,
amelyek kitörnek a torokból,
mint a vízesés, amelyek sikolyokat
és káromkodásokat hánynak ki,
sikolyokat,
sikolyokat.)

XI.

Eldobtam az ékszert, eldobtam
a ruhámat. Magamnak való vagyok. Senkié.
Felszabadult és leterhelt
a dédanyák hangjától, akik
még mindig a küszöbön állnak, még mindig
vádolnak a fogatlan szájukkal, még
szövik a mennyei
takaró fonalát, ujjaik
ügyesek és mozgékonyak, buzgón szurkálják
a tűket a vászonba,
buzgón bökdösik a vásznat,
a varrások gyorsan utolérnek egymást,
a szálak egymás mellett száguldanak el,
ők pedig ordítanak
jaaaaaaaaaaaaaaaaaj
jaaaaaaaaaaj
jaaaaaaaaaj
jaaaaaaaj
jaaaj

XII.

A hangok zűrzavarában hallom a
nagybácsikat
és az unokafivéreket, az élőket és a holtakat,
hallom őket, ahogy káromkodnak, ahogy a
halottjaiknak
kiöntik a bort, ahogy szomorúan elfordítják
a nyakukat, forgatják a nyársonsülteket,

vakkantanak és ugatnak az ég felé:
szűk az asztaluk, az ajtajuk és a sírjuk is.
A repedéseken keresztülfújnak a keserves
szelek.

(A fal repedésének a monológja:
Mindent látok és hallok, rajtam keresztül
szűrnak át a kéretlen szemek,
rám tapadnak a gonosz fülek,
belém hatolnak a kapzsi ujjak.
Senki sem törődik velem, én
csak a célhoz vezető eszköz vagyok,
és ez benne rejlik: a ház gyomrában,
amely falja és kicsikarja
a lányait és fiait és a rothadó
jászolba helyezi el őket.

XIII.

A sötétség vastag pelyhekben hullott rám.
Magam hívogattam magamhoz.
Meleg és biztonságos volt,
a széna és a birkabőr illatát árasztotta,
a tejoltó illatát, az ősemlékezet illatát,
amikor az emberi lélegzet összekeveredett
az állatok testének a kipárolgásával
és amikor a csend jó volt és mindenre kiterjedt,
még nem volt szüksége szavakra.
Éreztem, ahogy a hangok az apám házából a szürkület
morajlásába süllyednek, amely egyre mélyebben
beleeszi magát édesapám
nyelvének a birodalmába.

XIV.

És akkor, amikor vízszintesen és keresztülkasul bolyongtam, mindig is éreztem a beomlást a lábam alatt, és a kezeim alatt, és a nyelvem alatt, minden, amit meg akartam érinteni, minden, amiben meg akartam kapaszkodni, amit ki akartam mondani, kitért előlem.

Még csak egy lépés és már el is ugrott és még csak egy lépés és már el is gurult és megfogtam a semmit, majd ugráltam, mintha isten mozzgatott volna, és a távolba vesző gyermekkori játékaim határai egyre jobban távolodtak el tőlem és a lapos kő magától elpattogott előttem.

XV.

Elpattogott előttem és hívogatott egyre távolabbra, egyre távolabbra, beleütődtem, önfejűen és türelmetlenül, és a levegő, amelyet lélegeztem, egyre metszőbb és füstszagúbb volt, hallottam magam mögött egyre távolodóban, ahogy düledezik a ház, ahogy megrepedeznek a gerendái, mintha elnyelte volna a tűz, ahogy jelet adnak magukról a juhok a karámban, ahol farkasok garázdálkodnak, ahogy csapkodnak a zsaluk.

A belsejében vékony hangon visítóztak a nők,
mint az egerek, a férfiak, visszafogottan és dühösen felnyögtek,
a szégyentől és a haragtól:
a kétségbeesés káprázata

XVI.

És mégis: bármikor, amikor körülnéztem,
félelem fogott el, hogy minden, amit elhagyok,
porrá és sötétséggé válik. Sóvárogva
hárítottam el a hangokat a hátam mögött,
a veszélyeseket és az enyhébbeket, a gömbölyűket
és az élesek, amelyeket egykor már látott
képekké alakítottam át és néztem:

a vonatról, amely vakon siklik át a tájon,
beszorulva, de felfelé haladva, szétzilálva a folyó
kénye-kedve szerint, felemelve a fennsíkra, hanyatt fekve
elterülve a délutáni napsütésben, s befedve
az árnyék vastag körívével a táj felett, amely
mindig szökésben lesz a szemeim előtt

a farkasokról, amelyek éjszaka üvöltenek a
csillagos égre, a sötétségtől megfélemlítve és
a nemi vágytól felhevülve, s megbélyegezve
az örökös éhség jegyében, mindig szökésben:
a puska, a fagy, az üresség előtt
a lakodalmakról, a násznépről és a gyásznéptől,
akik egymás kezébe adják a poharakat
az egyik hegyről a másokra és közben híresztelik
az életet, és mégis:
mindig szökésben előle

a menyasszonyokról, akik némán és begubózottan várják a vőlegényeiket, akik majd kicsalják a nyelvük hegyéről az egy szótagú szavakat; és a vőlegényekről, akik csalódottak és erőszakosak, akik letépik a néma arcokról a fátylokat: állandón félve a szerelemtől

a csendes, csendes szobákról, amelyek őrzik a sóhajokat és a kiáltásokat; még most is bennük visszhangzik a borazlom és a szépség

a női ujjakról, amelyek csipkednek és tépdesnek, csomókat kötnek és simogatnak és haldokolnak, eltorzultan a gyötrelmekről, és a férfi tenyerektől, amelyek zajosan törnek és összeraknak és újra törnek, és újra összeraknak csak azért, hogy forogjon a kerék a végtelenbe

az ismeretlenekről, akik idegen illatokkal és ígéretekkel érkeztek, és a közeli szeretteinkről, akiket vártunk, és sosem érkeztek meg, mert valahol megakadtak

az élő és élettelen dolgokról, amelyeket egykor meséltek, beszéltek nekem, mindegyik a saját nyelvén, de most már nem beszélnek, most elnémultak, mint a halak a sárban.

XVII.

A szavak az apám házából egyre jobban széttöredezettek, lepotyogtak azokról a tárgyokról, amelyek megneveztek és megmutatták a saját mezítelenségüket, elhagyott falaikat, a mezítelen, férges bordáikat. Az üresség kikezdte őket, mint az agyagos sárba ragadt fűszálakat, amelyet szárít a nap. Az üresség nem méltó a figyelmemre. Abbahagytam a körültekintésemet.

XVIII.

Most idegen tenger partján ülök és idegen szavakat rakosgatok a számban. A megszületett és a meg nem született gyermekeim rettenetesen távol vannak tőlem, szárnyak suhogása a horizonton. Néha kiálltást hallok: nézd, nézd csak, a sirályok viaskodnak a haltetemeken, a hajó távolodik és elveszik a ködben és a madár csőréből apró, vékony bélcafát csüng.

Epilógus

Később, jóval később, úgy érzem, hogy még a születésem előtti időben volt, kiűztem magamat az édesanyám házából, annak minden szobájából, melyek valamikor hozzám tartoztak, abból a legkedvesebből is, abból a puhából és illatosból,

abból az egyetlenből, amelyet
a saját kezemmel építettem meg,
még mindig hallom a kis szívverését,
még mindig hallom a vékony gyermeksírást,
még mindig látom a kékes kezecskét és lábacsokát,
ahogy görcsösen remegnek.

Az édesanyám, mint egy nőstényfarkas
három emlővel őrzí a sötét barlangját és
vadul morog, ha valaki közelít hozzá.
Az édesapám, aki már régen a
a saját halála előtt meghalt,
próbálja megfogalmazni a búcsú
szavait, s állati erőt fejt ki, hogy ezt elérje,
szavak pedig sehonnét, hang pedig sehonnét,
hallgatása sűrű és nehéz, mint a kátrány.

A meg nem született bátyáim és nővéreim,
köveket szállítanak a hegyre, és rothadt alapokra
helyezik őket, házaik lesüllyednek, a dédapák
és a dédanyák kiszállnak a sekély
sírjaikból és összekulcsolják a kezeiket és
sikítóznak és csodálkoznak: oooooooooo
és éles hangjaikkal, keserűen
és kegyetlenül vágnak, mint az olló,
a birkákat nyíró olló:
zsek bee, zsek bee, zsek oooooj,
zsek oooooj, zsekooooj, zsekooooj,
zokog, vág, ordít, oooooj, zokog, vág,
ordít, oooj, zokog, vág, zokog,
vág

*„Cölöpöket verek a Mura-mentén,
vesszőkkel befonva, leülök, hallgatom,
a nyelvem szavakat sző, a Mura elsodorja őket.”*

Tine Mlinarič

Tine Mlinarič

Molnárlegény

[Mlinar]

Őröl a Murán,
őröl otthon,
őröl mindenhol.
Nem a Murán,
nem otthon,
nem mindenhol.

Őröl –
Isten-tudja-hol ...

***Tine Mlinarič** (1955, Ižakovci, a Mura folyó közelében), muravidéki szlovén költő és esszéíró, publicista, tagja a Szlovén Írók Egyesületének. Versei magyar nyelven is megjelentek (Napút folyóirat). Legutóbbi kötete: *Srečekovači*, (muravidéki szlovén tájnyelven írt versek, 2019).

Tine Mlinarič

Kettesben

[Njeva dva]

Kukoricát vetettek,
amely növekedett,
túlnőtte
mindkettőjüket,
őszre megadta
magát –
nekik.

Ebédre
kukoricagánicát
főztek belőle,
maguknak

Növekedtek,
növekedtek,
túlnőtték
a kukoricát –
a világ is
túlnőtte
őket.

Tine Mlinarič

Fiatal lélek

[Mlada düjša]

Fiatal
fa,
mint a
nyugtalan
csecsemő,
a szél
szétzilálja a
haját.

A frizura
elkészítéséhez
elegendő –
az olló
és a fésű ...

Tine Mlinarič

Idős lélek

[Stara dūjša]

Idős fűz
szétnőtt
ágakkal,
mohával
benőve.
Közte
megbújnak
a száraz
ágak.

Lelkem
fája,
én vagyok
a favágója,
fűrészszel
kivágom
a beteg
ágait.

Tine Mlinarič

Két fájdalom

[Dvej bolečini]

Két fájdalom
hógolyózott
egymással,
golyót
cseréltek,
hogy lássák
egymás
bosszúságát.

Szemtől szembe
nézték egymás
alakját –
meggyógyulva –
mint két hasonlat.

Tine Mlinarič

Otthon

[Doum]

Cölöpöket verek
a Mura-mentén,
vesszőkkel befonva,
leülök, nézem,
ahogy nő a fűzfa,
tetőt fonok
a halak,
és a költők
otthonába.

Cölöpöket verek
a Mura-mentén,
vesszőkkel befonva,
leülök, hallgatom,
a nyelvem
szavakat sző,
a Mura
elsodorja őket.

Tine Mlinarič

Boldogság

[Sreča]

Kő a vízben,
forgatja a víz.

Fa a szélben,
vetkőzteti a szél.

A test a vízben,
a szélben ...

a víz forgatja,
a szél vetkőzteti,

hogy a boldogságát
leválassza a másiktól.

Tine Mlinarič

Fekete és fehér ...

[Čarna pa bejla ...]

Szárnyaival –
fekete lány,
a Mura nője,
nő
az éjszakában,
de keblei apadnak.

Fehér tündér,
a szív
medrében,
az örökkévalóság
házában,
a molnár szívében.

Tine Mlinarič

Nő és férfi

[Ona pa on]

A Mura
egyik oldalán –
a Nő,
a másikon –
a Férfi.
Mindkettő
saját magával
a saját partján
zátonyra futottan.

A Mura,
szólítja meg
őket, hívja
őket újra
a forrásához,
közös útjuk
kezdetéhez,
szerelmük
eredetéhez.

*„Röghöz kötnek a gyökereid,
a gondolataid is ide vonzanak ...”*

Olga Paušič

Olga Paušič

Árnyak

[Sence]

Árnyak siklanak a nedves sötétségben,
nyomaik elvesznek a ködben ...
Elveszik a vár, a házak, az alvó város,
a csupasz ágakról köd csöpög az útra ...
És csendes az éjszaka,
a várakozás az ölben izzít,
csendesen számlálja az árnyakat,
és vár, vár, vár ...
Az álmok az égbe szökellnek,
a házakból izgatottság szüremlik,
mintha az egész város a fényes álmok
egyetlen nagy forrása volna,
amelyeknek az éjfél arany szárnyakat ad,
hogy átjussanak az ezüstös ködön,
egyre feljebb a csillagos égboltig.

***Olga Paušič** (1953, Lendva/Lendava), szlovén kortárs költő, ifjúsági író, író, drámaíró, szerkesztő, nyugalmazott szlovéntanár. A Lendva Lendva Község multikulturális, tudományos, társadalomtudományi, irodalmi és képzőművészeti folyóiratának a volt szerkesztője. Irodalmi és szerkesztői munkásságáért Lendva Község 2005-ben Kulturális Nívó-díjban részesítette. Lendván él és alkot. Legutóbbi kötete: *Vohljači*, regény, (2021).

Olga Paušič

Álmodom

[Sanjam]

I.

Álmaimban látom Poliüphémosz szemét,
Héraklész nehéz kezét,
Pallasz Athéné bölcsességét,
Odisszeusz feleségének végtelen hitét,
Orfeusz szerető szívét,
Sarok nélküli Akhilleusz vagyok,
Ikarusz, akinek nem törnek el a szárnyai!

Megnézném a világ zsigereit,
amely a tűz rendetlenségében
és a katonaság vérében esik szét,
a nehéz kezét

a felbőszült fejekre tenném,
amelyek azt hiszik, hogy a hatalom
és a harc az egyetlen út.

Isteni bölcsességgel pördíteném meg
a sors kerekét, hogy mindenki fölött
egyformán kék legyen az égbolt és béke legyen
a mindennapi kenyерünk és egyértelmű legyen
a szabadság, mint a víz.

Hinni kell a jobb, az igazságosabb világban,
amely újra kitöltene bennünket, de a bátorság,
a bátorság, amely az életre szól, majd ellensúlyozná
százéves fájdalmunkat, akik nap nap után végignézik

a halált, a harcot és a vért ...
az éjszaka közepette is ...
A szerető szív mindent átölelne: azokat,
akik bölcsen gondolkoznak, a gyöngédeket,
a gondoskodókat, a szerencsétleneket,
akik könnyes arccal törekszenek egy
kis mosolyért, akik már nem hisznek
többé az emberek jószívűségében.

Akhilleusz sarka nélkül élnék,
lengethetném gondtalanul a kardomat,
szavaimmal gyengíteném az acél fogakat,
leradíroznám a harci rakétákat, a tankokat,
a repülőket, a gyilkosokat pedig szárnyak
nélkül küldeném el az űrbe, a szörnyeknek
kitekerném a nyakát, elválnám
bilincseik összes kapcsát ...
A világ újra felragyogna azoknak,
akiknek még van szívük.

II.

Türkiz patakról álmodom,
egy mágikus szivárvány ívéről,
amely megkapaszkodik az űrben
és megvéd az utolsó napomig.

Álmodom a cseresznyevirág fehérségéről,
álmodom a csodás krinolinba bújt
hölgyről, aki a fenyegető vihar előtt még
édesen nevet a napsugárba.

Álmodom a jó emberekről,
akiknek az arcán egy sápadt
mosoly táncol, de fáj, hogy
a szemükbe félelem rekedt,
borzalom, reménytelenség,
kétségbeesés és előérzet,
félelem, hogy kinevetik azt,
aki még reménykedik a jóban.

Álmodom az angyali boldogságról,
a jólétről, az arannyal megtömött
zsákról, az ördögről, aki gúnyosan
rám mosolyog a sötétségből, s megjegyzi:
„Felejtsd el, ez már nem létezik!”

III.

Álmodlak Atlantisz téged is,
mesés otthonodat a tenger ölén,
a hatalmas sötét vizek bölcsőjében,
téged álmodlak ezeréves rejtélyként.
Téged álmodlak, te csodálatos világ,
amely történelem karmaiba vagy
beágyazva, megtagadva és elátkozva,
elmerülve az új időben, amikor az
emberiségnek megnő a szíve, amikor
nem mindenki lesz önmagában egy sziget.

Téged álmodlak, Atlantisz,
gondolataim nem engednek elaludni,
a tenger mágnesként húz vissza,
az óceánok mélységébe.
Ott a szabadság nem hazugság,
a gondolatnak pedig szárnya van,
valahol ott a világ mélységében.
Ott még mindig az igazság trónol,
a bölcsességet szent grálként tisztelik;
ott az ember még ember, ott nem ismerik
a gyűlöletet és a fegyvereket.
Rólad álmodom, Atlantisz,
te mesés otthon a tenger fenekén,
elmennék hozzád a tenger mélységének
az ölébe, ahol megtalálhatnám az őszinteséget,
amely nem hamis érték, hanem a lélek
szabadsága, amelynek egészségesek
a gyökerei és határtalan a szíve.

IV.

Ciprus tengerpartján járkálok,
a forró napon fürdetem meg
a gondolataimat, lépésem könnyű,
viz, mint egy bolyhos felhő.
Micsoda világ a tenger közepén!
Csodálatos a természet, messze
a gondoktól, amelyek megfélemlítik
a világot a hegyek mögül.
Elfelejttem a gondokat, úrrá
lesz rajtam a béke és a mámorító illatok.

Becsukom a szememet és érzem
az érintést, a halk suttogást, egy
csábító kiáltást: „Gyere a hullámaim,
a szirtjeim közé –
hiszen itt van az örökös mennyország!”
Megpillantom az úrhölgyem szépségét,
ahogy lebeg az álmoképe,
a csodálat sötét homályában.
Ó, Afrodité, te ravasz istennő!
A tenger hullámaiból születted, örökös,
gyönyörű, kívánatos, sorsdöntő szépség,
a szerelem hírnöke!
Az idő fogának a nyomait nem látjuk rajtad,
élénk az alakod, mosolyod örömteli,
a hírneved megihleti még a művészeket,
akik a csillagos egekig emelnek.

Én csak álmodozhatok rólad,
hogy ott neked lent milyen
a világod a víz mélységében.
Álmodhatok a fehér kezeidről

– és az almáról, amely Paris
királyfit csábította el, amikor
szép Heléna kiadta az útját.
Én csak álmodhatom Paris királyfi
csillámló szemeit, a szerelmet, amely
meghaladhatja a halált, a szerelmet,
amely eléri a mindenséget.

V.

Amikor elúszik a nap a sötétségben,
Nut lenéz az égboltról a földre.
Nézi, hogy mit csinál az emberiség,
amikor milliárd csillag fényre
gyúl a sötétségből ...
Látja Íziszt könnyes szemekkel,
szemeiben rémületet és félelmet.
Éjszaka közepette a Filiuszi szigeteken,
amikor a Nílus vizének hullámai susognak,
Ízisz istennő hallja a sötétségből szerető
férje - Osiris szívverését,
Széth keze gyilkolta meg őt, majd
feldarabolta, szétszórta a világban,
hogy sosem találhassa meg a felesége, aki
csábító lélegzetével mégis életet lehelne belé.
Ízisz mégis felélesztette őt.
A szeretett férjének visszaadta az életét,
majd elengedte, hogy belépjen az alvilágba,
de az emlékezete megmaradt –
Hórusz – lesz az, aki majd apjáért
bosszút fog állni.

Feléled még számtalan hasonló történet,
az emlékezet nem engedi, hogy
eltűnjenek a történelem útvesztőiben;
hiszen az emberiség tanulhat belőlük,
hogyan mérgez meg a gyűlölet
és szörnyet formál belőled,
hogyan győz a szeretet minden

felett, amit az ember a Földön
kegyetlenségből követ el.

VI.

Te örökös utazó – Odüsszeusz,
régóta téged álmodlak:
aki beutazza az egész világot,
hogy megismerje és felkutassa azt.

A te otthonod a tenger közepén volt,
az édeni – Ithaka szigete,
ott siratott téged el a feleséged
Pénélopé, aki rád várt – a hősre.
Ott vár rám a nirvana, ott
karolhat át még a béke.
Szeretem a színeket, a lágy szellőt,
a csendet, az égszínkék tenger
kékségét, a sirályok sikolyát,
a szív dalát – mindazt,
ami a vágyott világ.

VII.

Erő voltál, istennő, te kedves
Kleopátra, a Nílus királynője.
Szép voltál, bölcs és büszke
uralkodónője a régmúlnak,
akit ma is mindenki ismer.

Ravasz szeretőként fátylakba rejtőztél,
majd Cézárt is elcsábítottad,
Antóniuszhoz is elköteleződteél
és nagy harcosként csatákat győztél.
Ma is a szívek királynője vagy,
álmaimban a szellemed kísér,
utána nesztelenül kígyó kúszik.

Hogy akarsz TE a világ
halhatatlan asszonya lenni!
Trón és korona nélkül menteni meg
a világot, amely a szakadékba süllyed,
szeretnéd a szenvedélyes és bátor
férfiakat, akiknek jelent valamit
a becsület, akik nem rejtik el
a kezeiket, amikor át kell ölelni
a nőt vagy elvenni az ördögök életét.

Olga Paušič

Hova is mehetnél?

[Le kam bi šel]

Innét nem vihetnek messzire az útjaid,
lépteid sem vihetnek el távoli tájakra.
Röghöz kötnek a gyökereid,
a gondolataid is ide vonzanak.
A vár, a szőlőtőke, a hegyoldal,
a zöld panorámában a fehér pincék
is itt vannak, a derűs szemű emberek,
a gyerekek a hangos nevetésükkel,
sok ösvény csavargásra,
meleg forrás minden ízületre...
Itt vagy boldog, nyugodt, összeszedett,
átadva magadat önmagadnak és a munkának,
a magad ura,
minek mászkálj tengeren túlra.
Hova is mehetnél?
Amikor átutazod a világ
idegen tájait, a lépteid
örömmel hoznak vissza.
Mégkönnyebbülten fellélegzel és
örömmel mondd el, hogy
hiányzott ez a város, amely
azóta is foglyul ejt!

Feri Lainšček

A szerelem démonja

[Demon ljubezni]

Vedd elő a fiatalságom képeit
és az álmokat az eltűnt időből,
amikor reménykedem.
A szívem ott még teli van örömmel,
mint egy bízni tudó csecsemő.

Gyere elő a sötétségből, abból
a jól ismert közelségből a táncoló lépéseimért.
Ott e a tavasz sose múljék el,
hadd késsék le mások a vonatokat!

Őrünten higgyél benne, hogy ismerjük
egymást és hogy egyedi a közös történetünk.
Minden él, amit egymásnak adhatunk,
az emlékezetünk nem keserű.

***Feri Lainšček** (1954, Dolenci), szlovén kortárs író, költő, forgatókönyv- és drámaíró. Regényei és versei magyar nyelven is megjelentek. A Szlovén Írók Egyesületének tagja. 2021-ben irodalmi munkásságáért Prešeren életmű-díjban részesítették. Murszombatban (Murska Sobota) él és alkot. Legutóbbi kötete: *Kurji pastir*, önéletrajzi regény, (2020).

Feri Lainšček

Nokturno

[Nokturno]

Csak az éjszakát alszod majd át nálam,
a szobánkat is megszállja a csend.
Szél nélküli vitorládaddal érkezel,
s álmaimból elviszed az emlékeimet.

Ifjúságunk dallamaként
él most is bennünk sok-sok kép,
sok üde vízű forrás a hegy lábánál,
melyből tiszta életöröm fakad.

Ott még nőnek a vadvirágok,
s repkednek a szerelem szentjánosbogarai,
zsonganak a hazai erdők, s reggel
a madarak csicsérgésére ébredünk.

Feri Lainšček

Gyere a csókokért

[Pridi po poljube]

Gyere, kedves,
gyere menjünk a síkságon át,
egyedül leszünk a fűben
és felettünk a madarak.

Ott, ahol a vadon nőtt
pipacs virágzik, sikoltozom
a boldogságtól, mert ajkaid
nekem vörösödnek.

Gyere, kedves, gyere most,
menjünk a Muráig,
ott a víz malomkereket hajt
és megállítja az időt.

Szeress, szeress, szeressél hát engem,
csókot lopni gyere el,
értünk szóljon énekem,
legyen szerencsés, mint az ígéretek.

Feri Lainšček

Közelség

[Bližina]

A kertben, amely tudja, hogy szeretlek,
csak vörös virágok nyílnak.
Ezen álombéli képet ölelve,
örömet meghalnék a boldogságtól.

Csókjaid zápora
érjen utol egy forró nyári napon.
A szél, amely vihart kavart,
rántsa le rólam az utolsó leplet.

Már régóta közelítünk egymáshoz,
és érezzük e furcsa közelséget.
Amikor a lélek megérinti a lelket,
menekülünk az örökös ürességtől.

Melletted még elhiszem, hogy
valamit újrakezdehetünk.
Hogy az álmaimban újra kitárom
szárnyaim és értelmes lesz az életem.

A reggel előtt, amely tudja, hogy szeretlek,
az ég is vérzik, mint a testem.
Ködtenger ragyog fölöttünk,
és harmat száll a fűre.

Érintésed rejtélyes nyoma
ismeretlen tájakra röpítsen.
Legyen előttünk mindig egy út
és egy utolsó állomás nélküli vágány.

Feri Lainšček

Meghívás

[Vabilo]

Megérkezhetsz az álmomba,
hiszen a szerelem nem alszik.
Eljöhetsz bármikor,
amikor, leszáll az éj.

Eljöhetsz a gondolatokban,
hiszen ismered a versemet.
Bármikor bekopoghatsz,
hiszen vannak kulcsaid hozzám.

Rád vár a világom,
emlékezetem is kíván,
a nyugtalanság is hívogat,
az érintés majd megváltoztat.

Ez a boldogság a szív
mélységében van elrejtve.
Az a bűn el van zárva
a mindenség ajtaja mögé.

Félek a naptól, amikor
hosszan nem vagy nekem.
Nem fogom beismerni,
hogy az előérzet fájdalmas.

Néha félek, hogy nem
leszel majd nekem,
hogy az éjszaka túl sötét
lesz és üres az égbolt.

Feri Lainšček

Pannón blues

[Panonija bluz]

Az árnyak hosszúiak,
ismét múlik egy nap,
magasan a mezők fölött
repül a fekete holló.

Az esti alkonyat
beragyogja az eget,
de csillagjainkat már
hiába keresed a folyó felett.

Az éjszakának
rókaarca van,
a farkasokat a
hideg és a szél vonzza.

A reggel hideg lesz,
üres lesz a hétköznapi,
valaki hiába vár
a hídon rád.

A ködben a rónán
tanyát ver a lélek,
senki se sejti: amit
szerettünk volna, vétek.

Feri Lainšček

Légy önmagad

[Ne bodi kot drugi]

Illatos vadvirágokat hozzál nekem,
a manók hegyi birodalmába röpíts engem.
Leplezd le csillagomat, a nevemmel,
faragj nekem verset, bizarr refrénnel.

Hívjál meg néha ismeretlen tájakra,
hogy cigányszerenád ébresszen hajnalba.
Mesélj az álmaidról, úgyis, ha vétkesek,
oszd meg ábrándjaid, úgyis, ha szeszélyesek.

Tedd ezt örökké, légy hát önmagad,
a szerelem nem folyó, mely a medrébe tart.
Tedd hát ezt újra, kerüld a járt utat,
forgandó a szerencse, más ösvényen kutat.

Csókolj meg gyengéden, míg mások rohannak,
hívj meg a városba, míg mások alszanak.
Élő a sors, a hősök már holtak,
de a vonatok és pályaudvarok még áhítoznak.

Néhány szó a szerzőről

Zágorec-Csuka Judit, költő, író, műfordító (Fotó: Novak Leon, 2021)

Zágorec-Csuka Judit szlovéniai magyar költő, író, műfordító, könyvtáros, magyartanár, biblioterapeuta. 1967-ben született Muraszombaton. 1986 -ban fejezte be Lendván a Kétnyelvű Középiskola Pedagógiai Szakirányú Gimnáziumát. 1991-ben Budapesten az Eötvös Loránd Bölcsészettudományi Egyetemen diplomált magyar-könyvtár szakon, ahol 2006-ban doktori (PhD) fokozatot is szerzett könyvtártudományokból. Doktori disszertációjának a címe: *A szlovéniai magyar könyvkiadás-, sajtó-és könyvtártörténet 1945-től 2004-ig*. Témavezetője dr. Sebestyén György (Széchényi Ferenc-díjas, professzor emeritus), egyetemi tanár volt. 1991–1994 közt Lendván a Népújság, a szlovéniai magyarok hetilapjának az újságírója, 1996-tól 2000-ig magyartanár volt a Kétnyelvű Középiskolában Lendván. Jelenleg könyvtárostánár az 1. Számú Lendvai Kétnyelvű Általános Iskolában. Kacpán él családjával.

2007–2009 között Olga Paušič-csal együtt a Lindua multikulturális folyóirat felelős szerkesztője (magyar rész) volt. 2011-től a Maribori Egyetem Fordítástudományi Tanszékén habilitált magyar lektor és óraadó tanár.

Mint költő a múlt század 80-as éveitől publikál, eddig 10 önálló verseskötete, egy levél-regénye és egy novelláskötete jelent meg a szépirodalom területéről. 2015-ben *A magyar-szlovén és szlovén-magyar irodalmi kapcsolatok tükröződése a fordításirodalomban* címmel jelent meg a tudományos monográfiája. 2015-től tagja a Magyar Írószövetségnek. 2016-ban szerzett a Kaposvári Egyetemen diplomát fejlesztő biblioterápiából. Ennek eredményeképpen jelent meg 2017-ben *A szépirodalom önismereti és gyógyító ereje* című biblioterápiai tanulmánykötete.

Versei, prózai művei a Muratájban, a Linduában, a Pannon Tükörben, a Zalai Hírlapban, a Hitelben, a Napútban, a Poliszban, a Bárkában, az Esztergom és vidékében, a Palóc-földben, a Magyar Múzsában, a Dialogiban jelentek meg.

Fontosabb művei:

Verseskötetek

- *Viharverten*, versek barátaimnak, Lendva, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Top-Print, 1997.
- *V ognjenem kresu*, verseskötet, szlovén nyelvű fordításkötet, fordította: Marjanca Mihelič, Murska Sobota, Solidarnost, 2001.
- *Slepici na zemljevidu*, verseskötet, szlovén fordításkötet, fordította: Maria Millas, Murska Sobota, Franc-Franc, 2003.

- *Kiűzve az Édenből*, versek, Lendva, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, 2003.
- *Kettős hangzat*, verseskötet Kardos Ferenc társszerzővel, Zalaegerszeg-Lendva, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet : Zala Írók Egyesülete, Pannon Tükör sorozat, 2005.
- *V sebi zate*, válogatott szlovén nyelvű mű, vers, próza, esszé. Murska Sobota, Franc-Franc, 2010, Mostovi na meji sorozat, fordító Bence Utroša Gabriella.
- *Sivatagi szélben*, verseskötet, Pilisvörösvár-Kapca, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület-Kapcai Helyi Közösség, 2011.
- *Új horizontok, Novi horizonti, Neue Horizonte*, válogatott verseskötet, Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, 2013.
- *Ismeretlen vadászmezők*, verseskötet, műfordítások, Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, 2015.
- *Enigma*, kétnyelvű, szlovén-magyar verseskötet, Lendva, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, 2018.

Levél-regény, novellás-kötet

- *A fény győzelme*, levélregény, Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, 2015.
- *A szív akkumulátora*, novellák, Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, 2017.

Hangskönyv, CD

- *Csodafiúszarvas nyomában*, versek. Lendva, Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, 2018. (Közreműködtek: Zadavec Szekeres Ilona, Szekeres Anita, Szőke Krisztina, Bači Jasna; gitár Soldat Damir; ének Kološa Tanja).

Műfordítások

- Štefan Huzjan: *Podaj roko svetlobi = Nyújts kezét a fénynek.* Lendava, 2003.
- Feri Lainšček: *Posončnice = Napraforgó-alkonyat = Suncogledice = Sonnenwenden.* Murska Sobota, 2005.
- *A muravidéki és a rábavidéki szlovén irodalom antológiája – fordításkötet, fordította: Zágorec Csuka Judit, a kiadást támogatta: Illyés Közalapítvány és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Budapest-Szentgottárd-Lendva, Szlovén-Magyar Baráti Társaság, 2006..*
- Evgen Car: *A gólyák is elpusztulnak (Štrki umirajo),* dráma. Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület-Dobronak Községi Magyar Önkormányzati Közössége, 2009.
- Feri Lainšček: *Szerelem-sziget (Ločil bom peno od valov),* regény. Pilisvörösvár, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, 2021.

Díjak, ösztöndíjak

- Jeney-Király Péter költői-díj, Budapest (1999)
- Muravidéki Magyar Nemzeti Önkormányzati Közösség, Kulturális Nívódíj (1999)
- Lendva Község, Kulturális Nívódíj (2008)
- Magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium, Anyanyelvapolók Szövetsége, pályamű-díjak (2005, 2009, 2010)
- Jókai-díj (2011)
- Balassi Intézet, posztdoktori-ösztöndíj (2010, 2012)
- Magyar Tudományos Akadémia, Domus Hungarica - ösztöndíjak (2008, 2017)
- Egyetemese Kultúra Lovagja cím, Falvak Kultúrájáért Alapítvány, Budapest (2021)

Tartalomjegyzék

Előszó (Zadravec Szekeres Ilona)5

I. VERSEK 11

A Muránál12

Csend14

Az indiánok útján15

Vanquveri románc16

Ha csak.....17

Por és hamu18

Mea culpa!.....19

A te utad20

Miért?21

Tavaszi ébredés22

Íme, hát megleltem hazámat23

L'enfant24

Karácsonyi vers25

A hetedik én magam.....26

Az igazság29

Szigetnek Hectora30

Európa közepén31

Ha elégek.....32

Nagyapámnak33

Út Göntérháza felé34

Üzenet odaátra.....35

Túl közel36

Varázshegy.....37

Búcsú38

A szerelem kertje.....39

Muravidék Parnasszusán.....40

Megérkezés.....42

Ha majd megöregszel	43
Magasságos ég	44

II. GYERMEKVERSEK 47

ÁBÉCÉ-versek 40 betűre	47
----------------------------------	----

III. MŰFORDÍTÁSOK A MURAVIDEKI KORTÁRS SZLOVÉN KÖLTÉSZETBŐL 71

Zlatko Kraljić

elveszítettem a csordát [izgubil sem čredo]	72
lipicaiak a mura mocsaraiban [lipicanci v murskih močvirjih]	73
és most találd fel magadat [zdaj se pa znajdi]	74
a mélység emlékei [v globini živijo spomini]	76
vadcseresznyeefa [divja češnja]	77
ebéd [kosilo]	78

Klarisa Jovanović

Kiűzve [Izgnana, poema], az elbeszélő költemény ciklusai	80
---	----

Tine Mlinarič

Molnárlegény [Mlinar]	91
Kettesben [Njeva dva]	92
Fiatal lélek [Mlada dijša]	93
Idős lélek [Stara dijša]	94
Két fájdalom [Dvej bolečini]	95
Otthon [Doum]	96
Boldogság [Sreča]	97

Fekete és fehér ... [Čarna pa bejla ...]	98
Nő és férfi [Ona pa on].	99

Olga Paušič

Árnyak [Sence]	101
Álmodom [Sanjam]	102
Hova is mehetnél? [Le kam bi šel]	110

Feri Lainšček

A szerelem démonja [Demon ljubezni].	111
Nokturno [Nokturno]	112
Gyere a csókokért [Pridi po poljube]	113
Közelség [Bližina]	114
Meghívás [Vabilo].	115
Pannón blues [Panonija bluz]	116
Légy önmagad [Ne bodi kot drugi]	117

Néhány szó a szerzőről.	119
Fontosabb művei	120

Tartalomjegyzék	124
Képjegyzék	127

Képjegyzék

Borító-kép: A Mura ősszel

Lendvai tájkép	10
A lendvai vár	28
Vadludak	46
A kapcai kápolna	70
Lendva Fő utcája.	79
A Mura holt ága	90
Téli tájkép	100

A könyvben szereplő illusztrációkat Kustánczi Géza készítette.

Zágorec-Csuka Judit

POR és HAMU

Versek, gyermekversek és műfordítások

Kiadja/Izdal:

**Kapcai József Attila Művelődési Egyesület
Kulturno društvo "József Attila" Kapca**

Nyelvi lektor, szöveggondozás:
Jezikovni pregled:

Zadravec Szekeres Ilona

A műfordítást a szlovén
eredetivel egybevetette:
Prevode poezij iz slovenskega
jezika pregledal:

Koša Peter

Ilusztrációk/Ilustracije:

Kustánczi Géza

Recenzensek/Recenzenti:

**Zadravec Szekeres Ilona, dr. Bence Lajos,
dr. Aleksandra Nuč**

Grafikai tervezés és tördelés:
Grafično oblikovanje in prelom:

GRAFOP, Peter Orban, s.p.

Példányszám/Naklada:

300

Nyomda/Tiskarna:

Digifot d.o.o.

Kapca, 2021

A könyv kiadását támogatták:
Izid knjige sta podprla:

Lendva Község
Občina Lendava

Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet
Zavod za kulturo madžarske narodnosti

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.511.141-1

ZÁGOREC-Csuka, Judit

Por és hamu : versek, gyermekversek és műfordítások / Zágorec-Csuka Judit ;
illusztrálta Kustánczi Géza. - Kapca : József Attila Művelődési Egyesület : Kulturno
društvo József Attila, 2021

ISBN 978-961-07-0725-7

COBISS.SI-ID 73846787

